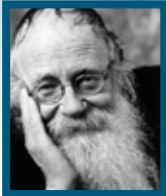

התוועדות
של אש,
אהבה
וגעגועים
לירושלים

עם הרב עדין
אבן ישראל
(שטיינזלץ)
איש ירושלים

עמוד 14

קרוב אליך

גיליון 126
כ"ו אייר תשע"ו
פרשת במדבר

סיפור ירושלמי

10

מדריכי טיולים
ירושלמיים משתפים
בסיפורים מיוחדים
מהעבר וההווה

אריה בשער

הרב אריה שלום, נהגו של הרב גורן,
תלמיד ישיבת נובהרדוק והחייל הראשון
שעבר בשער מנדלכאום אחרי
כיבוש הכותל, מספר מזווית
חדשה על כיבוש ירושלים וחברון

3

מתנחלות בירושלים

אפרת חלמיש מעיר דוד, ונטע לביא מ"הרובע
היהודי המתחדש", אלמנת הרב נחמיה לביא
הי"ד, משתפות בחזיונות החיים
בירושלים שעוד נותר לכבוש.
הקשיים, השכנים, החלום והחזון.

6

מצטרפים
לקהילת
כרמי גת

אבצן י"ד בסיון!
מחיר סופי
ל-18 יחידות בלבד!

1-700-500-555

באמונה
בזמן אבצן קב"ל

www.bemuna.co.il

וְכָל מֶה שֶׁיֵּאָרֵךְ בְּתַפְלָה,
אֶפְלֹ רָגַע יוֹתֵר, הָרִי זֶה
בְּקוֹנָה חַיִּים לְנַפְשׁוֹ עַל כָּל
הַיּוֹם

(קונטרס התפילה)

להאריך את זמן הפגישה

בזמן התפילה אנחנו יכולים להרדים את היצר הרע ולשכוח ממנו. כל עוד הסידור בידיים והלב בשמיים, יש לנו זמן איכות עם הקדוש ברוך הוא. כמו אסירים שזוכים לביקור מבחוץ, אנחנו שואפים חמצן נקי. איך ייתכן שלא נאריך יותר ויותר את זמן האיכות הזה?

בתוך התפילה אנחנו במנוחה, כמו צדיקים שכבר נצחו והכריעו את היצר הרע; כמו אחרי ביאת המשיח אז יתקיים "ומלאה הארץ דעה את ה'", "ונגלה כבוד ה'". הטוב מתברר מן הרע ורוח הטומאה עוברת מהארץ, כך באופן זמני - ואיך ייתכן שנמנה? לאן יש לך להזדרז, כשאתה בגן עדן ובחוץ מחכה לך מלחמה?

"שעת קריאת שמע ותפילה שהיא שעת מוחין דגדלות למעלה וגם למטה היא שעת הכושר... להעמיק דעתו בגדולת אין סוף ברוך הוא ולעורר את האהבה כרשפי אש... ואז הרע כפוף ובטל לטוב" (תניא פרק יב).

ולפעמים החגיגה נגמרת... התפילה מסתיימת, אבל טעם טוב ורשימו' ממשכים ללוות אותנו כל היום. היצר חוזר לבעור, אבל משהו מהנתיבות של שחרית ממשיך להזכיר לי שאני יהודי, מזכיר לי את האטמוספירה בה שהייתי ואת השפה בה דיברתי לפני כמה שעות. אז למה למהר?

באופן יוצא דופן לחלוטין, נוקב האדמו"ר הזקן בספר התניא (אגרת הקדוש פרק א') בשיעור הזמן המינימלי לתפילה חסידית, ומבקש מכל מי שיכול לא לפחות ממנו: "להאריך בתפלה השחר ערך שעה ומחצה לפחות כל ימות החול".

האדמו"ר הזקן לא המציא את חשיבות העניין. חז"ל מונים את התפילה (ברכות נד ע"ב) כאחד משלושת הדברים שהמאריך בהם "מאריכים לו ימיו ושנותיו". אך למה להאריך דווקא בה ולא במצוות אחרות?

הכי מתוק בעולם

זמן התפילה הוא זמן התגלות כבוד מלכותו של ה' בעולמות העליונים, "וגם למטה אל החפצים להביט אל כבודו וגודלו המתעטף ומתלבש בתוך תיבות התפילה הסדורה בפי כל, ומתגלה לכל אחד לפי שכלו ושורש נשמתו" (תניא, אגרת הקדוש פרק כד).

מאבק תמידי מלווה אותנו לאורך כל היום. שני היצרים מושכים אותנו לכיוונים מנוגדים, ואנחנו באמצע קרועים, ומנסים בכל כוחנו להחזיק מעמד, לבחור בטוב ולמאוס ברע שוב ושוב. בתפילה אנחנו בפקס זמן. יוצאים מזירת ההתגוששות, המבלבלת וכל כך מעייפת, ודבקים בה' באהבה ותשוקה.

ספירת המלכות - תסמכו עליה!

נתרגם זאת למעשה. אנחנו מדברים על ספירת מלכות שהיא האמונה. כל יהודי נולד עם נקודת אמונה בלתי ניתנת למחיקה, אך עד כמה תהיה האמונה נוכחת בנפשו וכמה ניסים, השגחות ונפלאות היא תחולל בחייו - זאת יקבע כל אחד כפי מידת ההשקעה שהוא יקדיש לפיתוחה וטיפוחה של האמונה.

האמונה דומה לשריר. ספורטאים עמלים על בניית שרירים, הם עושים זאת בהפעלות התנגדות על השריר, מכבידים עליו והוא עומד באתגר ותוך כדי כך מתפתח. אמונה מתפתחת כשנשענים עליה, מי שאמונתו חלשה, רפויה ולא מספיק אמיצה, ככל הנראה מעולם לא נשען עליה באמת. אם איננו סומכים על הילד הוא לא יהפוך לבר סמכא ולאחראי.

אמונה גדלה ככל שנשענים עליה. יש הישענות על ידי מסירות נפש, מוסרי הנפש משליכים עצמם בזרועות האמונה ובכך מעניקים כביכול כוחות לשכינה. הצורה השנייה היא הרפיה והישענות על אמונה מתוך בטחון.

הוא אשר אמרנו 'תנו עוז לאלוקים' - תנו כוחות לאמונה, איך? סמכו עליה.

מלכות היא הספירה האחרונה והתחתונה ביותר, מהסיבה הזו היא גם הכי קרובה אלינו. עובדה זו מחשיבה אותה שער אל הרוחניות, וזה קשור גם לתיאורה כ'אספקלריא' - דהיינו אמצעי אופטי רוחני דרכו צופים הרואים, נביאים וצדיקים, בחזיונות נבואיים או השגות אלוקות וכיצא באלו.

אחד מתיאוריה המובהקים של מלכות היא הכלום, או כלשון הזהר 'לית לה מגרמה כלום' - אין לה מעצמה כלום, כמו הלבנה שאורה אינו עצמי, ואדרבה היא חשוכה, תאורתה נובעת מעמידתה לנוכח השמש והחזרת אור החמה היא אור הלבנה. התכונה הזו הופכת אותה למקבל הטוב ביותר. שכן בעוד ואת כשירותו של המשפיע להשפיע מודדים על פי התוכן שהוא נושא בכליו, הרי שאת מסוגלותו של הכלי להכיל ולקבל בחנים לפי ריקנותו. המלא אינו מסוגל להכיל מאומה, הריק הוא המקבל המוכשר ביותר.

וכאן אנו שבים לרעיון בו פתחנו. במציאות וביקום יש שניים - משפיע ומקבל, ובמשל אלו זכר ונקבה. אבל אין לראות את תפקידו של המקבל כפאסיבי, מחוסר מעש. המשפיע נתון מבחינה מסוימת בהחלטתו או רצונו של המקבל לקבל. וזו עבודתו העיקרית של המקבל - להיות מוכן לקבל ולסמוך על המשפיע.

חידה: מהו הדבר שמי שאין לו מסוגל להעניק לזה שיש לו. במילים אחרות: מה מסוגל לתרום הקטן לגדול, הבלתי מסוגל למסוגל, העני לעשיר?

אפשרות אחת קיימת והיא תתאים לכל הדוגמאות: המקבל יכול להעניק למשפיע דבר אחד - לסמוך עליו.

נוכל להבין זאת מהיכרות אישית עם תחושה מאוד אנושית. אנחנו הולכים עם ילדנו הקטן לטיול, הילד חושש ואנחנו מרגיעים, הוא לא נרגע. זה מציץ לנו, מדוע? באופן מופלא החלש יכול להכות את החזק ולרוקן את כוחותיו דווקא בכך שאינו מוכן לקבל ממנו, או לסמוך עליו. בעל תפקיד, אחראי, איש סמכות שהציבור מביע כלפיו חוסר אמן יאבד את בטחונו העצמי ואפילו את כישורו. במקרה הזה דווקא ההישענות היא שמטעינה את המשען כוחות. הרעיון הזה הוא פירושו הפשוט של פסוק מפורש הקורא לנו 'תנו עוז לאלוקים', היתכן? הנברא נקרא להעניק עוזו וגבורה לבוראו? אכן כן, והנתינה הזו משתייכת למושג רוחני רחב ששמו הקבלי הוא 'העלאת מ"ן'. מבלי להתייחס למשמעות הפרטנית נציין רק שפעולה זו תמומש על ידי מסירות נפש או הרפיה, וכדי להבין זאת נצטרך לכתוב כמה מילים על ספירת המלכות, הספירה של השבוע הזה.

אריה בשער

הרב אריה שלום, תלמיד ישיבת
נובהרדוק, הפך לנהגו האישי של הרב
שלמה גורן • יחד עימו היה מראשוני
הפורצים להר הבית והכותל, לקבר
רחל ולמערות המכפלה • שישה ימים
לנצח

אביאל הלוי

תצלומים: לע"מ

התמונה שהחיייתה מתים

את הימים הראשונים של המלחמה בילה אריה עם הרב גורן סמוך לרצועת עזה, בה התקיימה פעולת החי"ר הראשונה של המלחמה. במערכה הקשה נפגעו חיילים רבים, ובשל טעות בזיהוי, להוריו של אריה דווח כי בנם נפל בקרב על כיבוש עזה.

ביום שני בלילה, אור לכ"ז אייר, קיבל אריה הודעה מהמטכ"ל, כי למחרת צפויה מלחמה גם בירושלים המזרחית, וכי על הרב גורן לעלות מיד לירושלים. עוד לא דובר על שחרור העיר העתיקה. "עוד היו הרבה וויכוחים במטכ"ל אם להיכנס לעיר העתיקה. הרב גורן מצידו כבר הכריע. במהלך הלילה, כשדברנו מעזה צפונה, הוא כתב במהלך הנסיעה את המנשר לחיילי צה"ל "ליום שחרור העיר העתיקה, הכותל המערבי והר הבית מידי לגיונות האויב".

למחרת, זמן קצר אחרי שחרור הכותל, הרב תיקן בכתב ידו את המנשר שהוקלד בחופזה ערב קודם. אריה נשלח, תחת אש הצלפים הירדנים שעוד עמדו על החומות, להעביר את המכתב למחנה שנלר במרכז ירושלים, שם הוא הועבר

להאריך את שירותי בשישה חודשים נוספים. למפרע, זה מה שגרם לי לקחת חלק באותם רגעים מלאי הוד של שחרור המקומות הקדושים", הוא נזכר ומחייך.

כמעט בכל התמונות המפורסמות של אותם ימים נראה הרב גורן, אוחז בספר תורה ובשופר, כשלצידו נהגו אריה, וראש לשכתו הרב מנחם הכהן. "התורה אומרת כי בראש מחנה ישראל היוצאים לקרב, הולך ארון ברית ה'. לרב היה מאוד ברור שחינוי ביותר שספר תורה יוביל את מחנה ישראל לקרב, ולכן בכל מקום הוא רצה להיות ראשון עם ספר תורה ושופר – כמו שכתוב ברמב"ם שעניין השופר לעורר את הישנים מתרדמתם, וכי תבואו מלחמה – והריעותם", מסביר הרב אריה. "הוא דרש מכל יחידה שהוא הגיע אליה, להיות ראשון ביחידה הפורצת, בכל מקום שהיו קרבות. לפעמים היו וויכוחים עם המג"דים והמח"טים כי הם חששו לשים אלוף ביחידה הפורצת, אבל הרמטכ"ל דאז, יצחק רבין, היה מודע לחשיבות העניין. כדי להיות בכל מקום ולחזק את היחידות הלוחמות גמאנו בכל יום מאות קילומטרים ברכב השרד ובקומנדקר, לחילופין".

בכל פעם שהרב אריה שלום מזדמן לעיר העתיקה בירושלים, הוא נזרק בבת אחת לאותם שישה ימים בלתי נשכחים. בעיני רוחו הוא שועט שוב עם חטיבת הצנחנים אל תוך הר הבית והעיר העתיקה, לצידו של הרב שלמה גורן וצ"ל, הרב הראשי לצה"ל באותן השנים, ולימים הרב הראשי לישראל.

הרב אריה שלום (70), תושב מרכז שפירא שבמרכז הארץ, נולד לזוג הורים ניצולי שואה שהתחתנו מיד לאחר תום מלחמת העולם. במשך עשרות שנים הוא משמש בתפקידי חינוך שונים: כראש הישיבה הטכנולוגית במרכז שפירא, כמפקח ראשי ללימוד גמרא במשרד החינוך וכמרצה במכללות לחינוך.

"זכיתי למה שרבים אחרים לא זכו", מתרגש הרב אריה שבימי נעוריו למד בישיבת נובהרדוק החרדית. "אחרי חצי שנה בצה"ל הרב גורן הגיע אלינו ליחידה שבה שירתי, ומצאתי חן בעיניו. הוא החליט לספח אותי לסגל שלו ברכנות הצבאית, וכשהתברר לו שיש לי רישיון נהיגה, הפכתי לנהג הצמוד שלו. הייתי אמור להשתחרר כבר, אך בשל פרוץ המלחמה, החליט צה"ל

אריה שלום מימין לרב גורן

מצאנו צינור ברזל שהושחל לקנה הטנק, וכשהוא הזיז את הצריח, הדלת פשוט נעקרה מציריה. מצאנו את שיח' אלחמורי מתחבא מתחת השולחן, וצרוך המפתחות על השולחן

כניעתם, וכיצד כשנכנס לגוש עציון שנה וחצי לאחר מלחמת השחרור כדי לזהות את החללים ולהביאם לקבר ישראל, כל המרצחים עמדו סביבו ומחאו כפיים. הוא נתן נאום חוצב להבות אש שיצא מן הלב, שאסור להשאיר אף אדם בחיים במלחמה, שזו מלחמת מצווה וצריך להשמיד את האויב ולהרוג אותם, דברים מאוד קשים. למרות שכולנו ידענו שזה יהיה קרב עקוב מדם, כולם יצאו לקראתו באווירת התרגשות ורוממות."

כרגיל, פקד הרב גורן על אריה להגיע לראש הכת. הטנקים חסמו את מלוא הכביש, אך רכב האלוף שכבר התרגל לעניין פילס את דרכו בין שבילי עפר. "הרב האיץ בי להזדרז ולהיות ראשון, וכשהגענו לעירייה לחלול, גילינו דגלים לבנים על כל הבתים, חוץ מדגל אש"ף אחד. הרב עצר את הרכב והתעקש לעלות בעצמו למרפסת בקומה השלישית כדי להוריד את הדגל. הגענו לחברון, אנחנו לבדנו. כל התריסים היו מוגפים. דממת מוות, רק עיניים עוקבות אחרינו דרך החלונות. בדרך הרב סיפר כי ביקר במערת המכפלה עם אשתו בזמן שהיו מאורסים לפני מלחמת השחרור, וכמעט עברו ליניץ' לאחר שהעזו לעלות מעבר למדרגה השביעית שנאסר על היהודים לעבור. בניגוד לכל החששות, חברון נכנעה ללא קרב, בלי ירייה אחת. התבררנו בסמטאות, עד שילד ערבי שנקלע לדרכנו הורה לנו את הדרך עד שהגענו."

החיילים הצעירים לא הצליחו להדביק את הרב גורן שהיה כבר כבן חמישים אך רץ במעלה המדרגות המפורסמות, כשהוא שואג ומונה בקול 'אחת-שתיים-שלוש-ארבע'. כשהוא הגיע למדרגה השביעית הוא נח קמעה והמשיך במרוצתו, רץ וסופר. שערי הענק של המערה היו נעולים אף הם.

"דפקנו על השערים, ומבפנים ענו לנו 'מפיש מפתוח' - אין מפתח. הרב גורן פקד עלי לירות על המנעול. רוקנתי עליו מחסנית שלימה מהעוזי, אך זה לא הועיל. רק לאחר כשעה וחצי הגיעו הטנקים הראשונים. טנק אחד טיפס על גדר האבנים ליד השער, מצאנו צינור ברזל שהושחל לקנה הטנק, וכשהוא הזיז את הצריח, הדלת פשוט נעקרה מציריה. מצאנו את שיח' אלחמורי מתחבא מתחת השולחן, וצרוך המפתחות על השולחן. דקות ספורות לאחר מכן הרב גורן טיפס על קומנדקר צבאי והניף על מערת המכפלה דגל מצויר שחיילים הביאו עימם. נעמדנו בתפילה חמה ליד קברי אברהם, יצחק ויעקב, חזונו חזרה לאדמת אבותינו."

שהביא עימו את המפתח הגדול של קבר רחל ממשפחת פריימן הירושלמית, שהיו שומרי קבר רחל לפני תש"ח. "לקראת חצות נכנסנו לחדרון הקטן שבמרכזו הייתה מצבה עם בד ירוק מעוט בערבית. הרב גורן פרץ בבכי קורע לב וצעק את דברי ירמיהו הנביא 'מנעי קולך מבכי... ושבו בנים לגבולם', וכל הלוחמים הצטרפו אליו בבכי עז. לאחר אמירת תיקון חצות המשכנו לגוש עציון."

שום פחד

הדעה הרווחת הייתה כי הקרב על חברון צפוי להיות קשה וממושך. בשעה ארבע לפנות בוקר הכוח כבר היה מוכן לתנועה אל העיר הרצחנית, שגירשה את יהודיה בנחלי הרמים של פרעות תרפ"ט. הרב גורן טיפס על הטנק המוביל, והחל לדבר אל כל החיילים.

"הוא העביר בעצם שיעור מאלף בהיסטוריה לכל החיילים, שידעו מה זו העיר חברון. עיר האבות והאמהות, עירו של דוד, עיר קדושה שהפכה לעיר של מרצחים שעשתה פורענויות רבות לעם ישראל. הוא סיפר על הכנופיות שחברון הוציאה מקרבה, שרצחו את מגיני גוש עציון לאחר

למטכ"ל ומשם הופץ לכל החזיתות.

"הרב גורן ביקש ממני לנסוע עם הקומנדקר, ולהביא גם את חותנו הרב הנזיר ואת הרצי"ה קוק, אבל כל אנשי ירושלים צבאו על דרכי העיר העתיקה, כי השמועה שצה"ל שחרר את הר הבית והכותל, כבר התפשטה. כנראה הייתי החייל הראשון שיצא ממעבר מנדלבאום לירושלים המערבית, היו שם אלפי יהודים נרגשים, בהם גם החברים שלי משיבת נובהרדוק שחטפו אותי בשירה וריקודים לבית ראש הישיבה. שם נודע לי כי בישרו להורי שנהרגתי."

אריה מיהר להתקשר לבית הוריו, שם ענו לו להפתעתו, בתרועות צהלה. מסתבר כי התמונה המפורסמת בה נראים הרב גורן וחיילי צה"ל צועדים בהר הבית, והודפסה במהדורת צהרים מיוחדת בכל העיתונים, כבר הגיעה לידי הוריו שגילו כי בנם שנהרג לכאורה בעזה, חי וצועד בלב ירושלים.

מנעי קולך

במקביל לחטיבת הצנחנים, לוחמי החטיבה הירושלמית נכנסו לכותל דרך שער האשפות וטיהרו את הרובע היהודי. לאחר שעות ההתרגשות הראשונות הם החלו לעשות את דרכם דרומה, לכבוש את העיר חברון וסביבתה. הרב גורן וצוותו, כמנהגו, תכננו להצטרף לחטיבה הירושלמית.

"הרב גורן ממש 'נדבק' לכותל ולא הייתי יכול להוציא אותו משם. החטיבה כבר לא חיכתה לנו, ובשעת לילה מאוחרת הם הגיעו למנוחת לילה למחנה ירדני נטוש, שמוקם בשטח כפר עציון. התחלנו לנסוע אחריהם במכונית השרד, עם עוד גיפ אחד של חיילים. כשעברנו את בית לחם הרב פתאום אומר, 'איך אנחנו רחל ששבו בניה בבית לחם בלי להודיע לאמנו רחל ששבו בניה לגבולם?' והורה לי להסתובב. אנחנו מגיעים לחצר הקבר, ומוצאים אותה נעולה. הלכתי לתחנת דלק לחפש מפתח. סימנתי לערבי זקן ששומר במקום שאני צריך מפתח לקבר רחל, והוא כנראה הבין והלך לדרכו. בינתיים פרצו את שער החצר, והגענו לשער המבנה שגם הוא נעול."

בינתיים הגיעו עוד כמה עשרות חיילים שהסתפחו לחטיבה הירושלמית, ובדרכם לחברון הצטרפו לכוח הקטן של הרב גורן. איכשהו נזרק מפתח הקבר לתוך החצר. מאוחר יותר סיפר הרב יוחנן פריד, כיום רבה של בית מאיר, כי הוא זה

מצאתי דירה!

הרב חגי קורץ, בית המדרש הקהילתי כפר גנים

מחפשים דירה, גדולה ויפה / שישמע בה קול התורה, שתשרה בה שכינה.

עם שכנים טובים ואויר הרים, / שיהיה מקום לכולם, לשבתות וחגים

ואמרו חכמים / שגם לקוב"ה יש כמה רצונות כמוסים
בחוקותי תלכו- התאוה שתהיו בתורה עמלים,
ובספרים כתוב, שתכלית העולמות להיות לו דירה בתחתונים.

אלפיים שנה, גלה האדון מביתו, השאיר אדמה חרוכה, /
חרבה ועלובה ציה ושממה

הסתפק במועט בד' אמות / בקב חרובין ועצמות יבשות.

כך דלקה לה שלהבת קטנה / בעליית גג אטומה וחתומה
הסנה בוער ואיננו אוכל, / אך את התאוה לעצור, מי עוד יוכל?

השבעתי אתכם אם תעוררו / אך הגיע הזמן שתקיצו ותתעוררו
בשופר ובמקל דפקתי: אנא עלו! / אך לצערי הרב, אלי לא נענו.

צר לי המקום, ד' אמות אינן הפתרון! / הרימו דגל, שובו לבצרון!

ואז פרצה לה שלהבת גדולה / שרפה ונכילתה את כל הגולה
והחזרה השלהבת עם שארית הפליטה / למקום האהוב, לאדמה השוממה.

ובנו עיר והקימו שיכון, / צפון ודרום דן ושרון
ערים לטף, וגדרות לצאן / אך האדון מחכה לשוב לציון.

כל הדרכים מובילות אל הלב / וכשאת כל הכוחות הצלחנו לשלב
אחרי יט שנים, זכינו התקדמנו שלב / כי בחר ה' בציון איוה לו למושב

זאת מנוחתי עולמי עד, פה אשב כי איותה /
מציון תצא תורה, כי בציון היה הדירה

כי שם עלו שבטים - ושם ישבו הסנהדרין /
ושבה לה השלהבת לדור דורים- מזבח חדש בציון תכין.

הרב גורן בתליית הדגל במערת המכפלה

אחרי אתנחתא קלה מהסיפורים הקולחים שמתארכים הרבה מעבר לזמן
השיחה המתוכנן, אני שואל אותו האם היו גם רגעי פחד, והוא עונה מיד:
"לרב גורן לא היה שום פחד, הוא היה חדר כל כולו באמונה עמוקה, באהבה
עצומה לעם ישראל ולאריך הקודש. אני חוויתי רגעים של פחד, הייתי לצידי
עוד שנים ארוכות ועשינו משימות מסוכנות מעבר לקווי האויב, של זיהוי
חללים במלחמת יום הכיפורים, טיפסנו למוצב החרמון בזמן שהאזור היה
בידיים סוריות. היו פעולות באמת מפחידות לאורך הזמן, ולא פעם פחדתי.
הרב גורן היה מחזק אותי, הוא הכניס בי את הכח, ותמיד נתן לי להרגיש
שאני זה שמחזק אותו".

"אלו היו רגעים של שיא, כל עם ישראל האמין וייחל ש'הנה זה עומד אחר
כותלנו', שמענו את פעמי משיח. גם היום, כשיש אכזבה גדולה מאוד על
כך שוויתרנו על חלקים חשובים ויקרים מארץ ישראל, ושהמצב בהר הבית
ובמערת המכפלה רחוק מלהיות מושלם, עדיין צריך לזכור את המתנות
שקיבלנו: יש שלטון ישראל, ירושלים שוחררה. הדרך עוד ארוכה, כנראה
שעדיין לא הוכשר הדור לבניין בית המקדש. כאשר תהיה אחדות בעם ישראל
נוכל גם להמשיך הלאה, אבל לי אין ספק בכלל - ככה נראה תהליך הגאולה".

הכנה למתן תורה ביום שלישי ר"ח סיון (7.6)

במדרשה בגבעת שמואל

18:15 הרב יהושע שפירא
19:30 הרב ברוך סליי
20:30 הרב יהונתן נמדר
21:30 הרב שמואל אליהו
22:15 הרב חגי לונדין

הסעה מירושלים בהרשמה מראש
ההשתתפות בתשלום • כיבוד קל

החלה
ההרשמה

לתכנית המדרשה תשע"ז

- תוכנית הוראה: שילוב המדרשה עם התואר B.Ed היוקרתי של המכללה לירושלים
- חדש! בית מדרש ערב לבנות שירות לאומי
- יום לימוד נשים, מדי יום שני
- תכנית אלול

054-8351845 שורה

אוריה
מדרשת אוריה
אור התורה במרכז

מכללה ירושלים
מרכז שגיא

לימודגלים

יום ראשון כ"ח אייר (5.6)

יום ירושלים במכללה ירושלים

מדרשת אוריה ומכללה ירושלים מזמינים את ציבור
הבנות והנשים ליום לימוד לכבודה של ירושלים
במכללה, רח' דובדבני 36 בית וגן ירושלים

הכניסה
חופשית

9:45 הרב קובי דביר רב במדרשת אוריה
10:15 פרופ' יעקב כץ נשיא מכללה ירושלים
10:30 הרב יהושע שפירא ראש ישיבת רמת-גן
11:30 הרב ברוך סליי ראש מדרשת אוריה
12:30 הרבנית עידית איצקוביץ' מרצה במדרשת אוריה

13:45 יצחק מאיר וחברים
במופע שרים לירושלים

מדרשת אוריה • רח' הרימון 1, גבעת שמואל • www.oria.org.il • לפרטים: 03-5326677 • 052-7710939 • oria032@gmail.com

על חומות ייך הפקדתי שומרות

דרור יהב

סיוורנו מתחיל בעיר דוד, שם מתגוררת אפרת חלמיש. ליתר דיוק, היא גרה עם בעלה, הרב חזן, ועם תשעת ילדיה (חלקם כבר התחתנו וגרים גם הם בעיר דוד) באחד הבתים המרשימים והעתיקים בעיר דוד – "בית מיוחס".

כבר עשרים וארבע שנה ("וחצי", היא מדייקת) שהם פה. "אנחנו כאן עוד מהגרעין הראשוני, כשעוד כלל לא היתה התיישבות בעיר דוד, ואיש לא שמע על המקום הזה. הגעתי מהרצליה, בה גדלתי כשהחלה האינתיפדה הראשונה. באותם ימים המקום היה סגור ומסוגר, ואיש לא יכול היה להגיע לביקור בעיר דוד. גם לימוד התנ"ך היה אז מנותק מהשטח. הסיורים והחפירות הארכיאולוגיות שמחברות אותנו חזק לעבר לא היו נפוצים כמו היום. הגענו כזוג צעיר עם ילדה כדי לעשות 'מילואים', כלומר לחזק את המקום לשבוע-שבועיים. הציפייה היתה שאחר כך תבואנה משפחות גדולות לגור כאן, אך השבוע הזה התארך לנצח...".

מדרגות. מדרגות.

בניגוד להתנחלויות מבודדות הרחוקות ממרכזי החיים, עיר דוד היא מקום קסום השוכן בלב העיר. "מצד אחד, השכונה נמצאת דקות ספורות ממרכז העיר הסואן, ומצד שני זה כפר עם עיזים, חמורים וסוסים, ויש כאן חיי קהילה בדומה לכל ישוב אחר". אוכלוסיית השכונה מעורבת – יהודים וערבים יחד. חלמיש טוענת שלרוב אין חיכוכים, והתושבים משתדלים לחיות בשלום. "הסטטיסטיקה אומרת שבכל מקום, שבעים אחוזים מהשכנים מסוכסכים. אנחנו אולי לא החברים הכי טובים, אבל לא מסוכסכים".

אחת הבעיות המרכזיות של החיים בעיר דוד היא התנאים הטופוגרפיים. בשל העובדה שהישוב בנוי על צלע הר, השכונה מורכבת ממתחמים מבודדים יחסית זה מזה, ורוב התנועה בשכונה ואליה נעשית באמצעות מדרגות רבות מספור. התנועה היא בעיקר רגלית, ומצריכה כושר פיזי לא קטן. "בישוב רגיל אמא יוצאת אחר הצהריים עם עגלה וילדים למגרש המשחקים. כאן, בגלל המדרגות, קשה להגיע לגינה, לכן אין כל כך עגלות. אין גם מכולת, מרפאה או טיפת חלב". בסך הכל גרות כיום בעיר דוד כמאה משפחות, ועוד היד נטויה. את השכונה מנהלת עמותת אלע"ד (אל עיר דוד), שאחראית גם על מתחם החפירות הארכיאולוגיות בעיר דוד – מתחם בו התגלו בשנים האחרונות ממצאים נדירים כמו הארמון שיתכן שהיה ארמונו של דוד המלך, כתובות עם שמות מלכי בית דוד ואישים מתקופת ירמיהו הנביא, ועוד. העבר חי ונושם מול הבית.

שכנים לשכניה

"בית מיוחס" בו מתגוררת משפחת חלמיש הוא באמת בית מיוחס. הוא נבנה על ידי ר' רחמים נתן מיוחס בשנת תרל"ג (1873), במקביל לבניית השכונות הראשונות מחוץ לחומות ירושלים. משפחת מיוחס התגוררה אז בעיר העתיקה, אולם עיסוקו של האב כשוטח אילץ אותו לצאת אל מחוץ לחומות, שם שכן בית המטבחים העירוני. כדי שהבשר יגיע בבוקר לחנויות היה צורך להתחיל בעבודה בשעה מוקדמת מאוד, בזמן ששערי ירושלים היו עדיין נעולים – אין יוצא ואין בא. וכך החליט ר' מיוחס להקים את ביתו בנוף ההיסטורי של עיר דוד.

"המקום שאני הכי אוהבת בשכונה זה הבית שלי, לו קראנו 'חן המקום'. יש לו באמת חן מיוחד, ואנחנו מאמינים שהקשר למקום הוא לא רק שלנו. אני מארכת לאורך השנים הרבה קבוצות ואנשים כדי לתת את החיבור המיוחד למקום הזה, ללב האומה. אני אוהבת גם ללכת לשכנים בכפר התימנים כדי לצפות משם על עיר דוד, ולראות משם איך המילים 'ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים' מתגשמות בפועל. בכל יום הקדוש ברוך הוא חוזר עוד קצת לציון, ואין מרגש יותר מאשר לראות בטוב ירושלים".

כמעט חמישים שנה אחרי איחוד העיר, ויום ירושלים הפך ליום נוסטלגי, רווי סיפורי גבורה של חיילים פשוטים ומצביאים דגולים. מאז, ירושלים גדלה ושינתה את פניה, ורק זקניה זוכרים שפעם עברה בליבה חומה.

אך גם היום, ישנן שכונות שלמות במרכזה ההיסטורי ובהן מרקם חיים רגיש, ממש כמו לפני שנים רבות. בתוך המרחבים של עיר דוד, הרובע המוסלמי, שכונת שמעון הצדיק ומתחמים נוספים, מתגוררים גיבורים שמגדלים משפחות בתנאים לא פשוטים, מתוך אמונה יוקדת בחשיבותם של עצם החיים במקומות הללו. לכבוד יום ירושלים, שוחחנו עם שתי גיבורות נחבאות אל הכלים, המקדישות את חייהן לשליחות הזו

ובירושלם
תנוחמו'".

שותפים למאמץ ערבי

החיים ברובע המוסלמי אינם קלים. הכניסה והיציאה מהבתים נעשית בליווי בטחוני, וצריך להזמין מאבטחים בכל יציאה מהבית. הבתים ברובם קטנים וצפופים, הבנייה ישנה שדורשת המון תחזוקה, תנאי החיים פשוטים. גם כאן אין אפשרות להגיע עם רכב עד הבית, כי מגרש החנייה הקרוב נמצא במרחק כעשרים דקות הליכה. פירוש הדבר שאת הקניות, הציוד והילדים הישנים יש לסחוב על הידיים למרחקים, לאורך רחובות העיר העתיקה. "מדובר במשפחות ברוכות ילדים, וזה אחד החלקים המאתגרים, שדורשים מסירות לעניין. האנשים שבאים לחיות כאן לא מחפשים נוחות ולא שואלים מה יהיה טוב לי ונוח לי, אלא באים ממקום אידיאליסטי. התושבים מאמינים שירושלים שייכת לעם ישראל ומוכנים למסור נפש כדי לגור בעיר העתיקה. רמת החיים הפשוטה חיברה אותנו ויצרה רקמה של אנשים ששותפים למאמץ ערבי, ולא מחפשים חיים נהנתניים".

איך הקשר עם השכנים הערבים?

"תלוי עם מי. יש שכנים נחמדים שיצרנו אתם קשר נעים וחביב. ויש כאלה שלאורך כל הדרך דאגו להפגין שנאה בצורה גלויה. כמובן שידענו לזהות מי כזה ומי כזה. עם השנים, הקשרים החיוביים הלכו והתמעטו והקשרים השליליים הלכו והתגברו, בין היתר כתוצאה מהסתה שקיימת בעולם הערבי. ראינו את השינוי ברחוב, וחשנו את זה על בשרנו לאורך השנים היטב היטב".

לפני חטיפת שלושת הנערים התחילה הסלמה גלויה. "הערבים יצאו משער שכם לתהלוכות לאומניות, ולא אחת מצאנו את עצמנו בסכנת חיים באמצע הרחוב. לא הבנו איך יתכן שמדינת ישראל מאפשרת

תהלוכות כאלה אלימות עם דגלי אשף, עם קריאות קיצוניות, בתוך עיר הבירה שלה, במרחק של חמש דקות מהכותל המערבי ומעיריית ירושלים. זו היתה תקופה קשה ומזעזעת. בהמשך אכן ראינו מה קרה, כשנחטפו הנערים ה' יקום דמם. כשבלב זורם דם מזהם, לא יתכן שכל האיברים לא יודעו. אני רואה קשר ישיר בין הדברים, אם אנחנו מאפשרים דבר מזעזע כזה בתוככי ירושלים, ברור מה תהייה התוצאות".

גאולת חצר נחמיה

הרצח של הרב נחמיה זעזע את מדינת ישראל כולה, במיוחד לאחר שתיארה את האירוע בראיון טלוויזיוני. "היינו בסיומה של סעודה, ירדנו הביתה מהסוכה ואז שמענו צעקות נוראיות מהחלון", סיפרה לביא. "הבת שלנו, בכיתה ו', התרוממה לחלון כדי לראות איזו דמות רואים, אם זו ערביה או יהודיה, מי זו שם שצועקת. והיא צעקה 'זו יהודיה!'". שניות לאחר מכן ירד נחמיה למטה. הוא פנה לאישה שנדקרה על ידי מחבל – אדל בנט, שבעלה אהרן נדקר למוות על ידי אותו מחבל רגעים מעטים קודם לכן.

"נחמיה לא הבחין במחבל, ופנה לסייע לה. המחבל הבחין בו ואז דקר אותו מאחור בעורק הראשי. התחיל מאבק פיזי קשה, כשתוך כדי ירדתי גם אני לרחוב". על רגעי האחרונים של בעלה סיפרה לביא: "מה שאני רואה זה את נחמיה שוכב על הגב, המחבל נאבק איתו על הנשק, הם נאבקים זה עם זה. באיזשהו שלב נחמיה שלף את הנשק כדי לירות בו אבל הכוחות שלו הלכו ונחלשו מאיבוד הדם. אלה רגעים נוראיים. אני זוכרת את עצמי צורחת, צורחת 'נחמיה'".

"אנחנו

מרגישים את הזכות להיות שכנים לשכינה, זה לא מתכהה אלא רק מתחזק מיום ליום. בשנים הראשונות זה היה יותר מאבק הישרדות טכני, אך היום, ברוך השם, אנו יודעים להתעלות מעליו. זו לא זכות פרטית שלנו כאנשים יחידים, אלא זכות שאנחנו זוכים לממש עבור כל עם ישראל. ברור לנו שזה מחבר אותנו אל שרשרת הדורות, וכשילדיי תקועים בפקק אני אומרת להם, שסבא של סבא היה מוכר את חייו כדי לזכות לעמוד בפקק כזה בירושלים".

מזוזות מגוש קטיף

מעיר דוד אנו עוברים מרחק אירי קצר, אל הרובע המוסלמי בעיר העתיקה. שם, בחצר ויטנברג, התנהלו חייה של משפחת לביא עד לרצח הנורא של הרב נחמיה הי"ד על ידי מחבל ערבי בחג הסוכות האחרון, כשירד לסייע לאישה יהודיה שנדקרה. נטע לביא, אלמנתו של הרב נחמיה, מספרת על זכרונות נעימים מהחצר. "זה המקום שאני הכי אוהבת בירושלים", מספרת לביא. "החצר נקנתה לפני מאה שלושים שנה על ידי ר' משה ויטנברג, יהודי שעלה עירי לארץ, ורצה להשאיר לו שם בירושלים. גרנו שם שמונה משפחות, במשך כחמש עשרה שנה, ועד היום זה המקום שאני הכי קשורה אליו". אפשר להרגיש את האהבה לעיר בכל מילה של לביא, ואני מחפש את הקשר שלה לירושלים. "נולדתי בבאר שבע, אך אימי ירושלמית. כשהיינו נוסעים לסבא וסבתא נוצר קשר עמוק לעיר, ולאחר ססימתי שירות לאומי 'נרבקתי' בחיידק של ירושלים". לאחר שהתארסה עם נחמיה, הגישו השניים בקשה להתגורר בעיר העתיקה. מסתבר שכמות הדירות המוצעות בעיר העתיקה קטנה בהרבה ממספר המעוניינים לגור שם, ולכן יש להגיש בקשה לעמותת "עטרת כהנים" שמנהלת את תחלופת המגורים. רוב האוכלוסייה היהודית בעיר העתיקה מתגוררת ברובע

היהודי – כארבעת אלפים תושבים, אך מסתבר שישנה נוכחות חזקה גם ברובע המוסלמי – כאלף יהודים, ממש ישוב שלם.

"לאחר שהתחתנו עברנו לגור ברובע המוסלמי בדירת חדר. גרנו שם עד שהיינו עם ארבעה ילדים, והכל באותו חדר! אתה יכול לתאר לעצמך כמה שזה היה לא פשוט. בשלב מאוחר, הבית הצמוד אלינו נגאל על ידי העמותה, ואז התרחבנו – שברנו את הקירות החוצצים בין הדירות וזכינו לבית גדול ורחב ידיים, עם שישה חלונות לכיוון רחוב הגיא, אשר מחבר בין שער שכם לכותל. זו אחת הדירות היפות והגדולות שבעיר העתיקה. כל זה קרה שבועיים אחרי הגירוש מגוש קטיף, והמזוזות שקבענו בחלק החדש היו מזוזות שהוסרו מבית של משפחה שזה עתה נעקרה. קביעת המזוזה היתה מהולה בדמעות עצב ושמחה גם יחד, הרגשנו ממש איך מתקיים בנו הפסוק מישעיהו 'כאיש אשר אמו תנחמונו כן אנכי אנחמכם,

כל השנה ה א ק צ

מקבלות את התורה

מדרשת "מעיינותיך" מזמינה אותך
לערב לימוד לקראת שבועות
יום שני, ערב ר"ח סיון, 6.6.16 בבנייני האומה

18:30 - התכנסות והרשמה

19:00 - אולם אשכול 2

הרבנית אסתר פיקרסקי
חג מתן תורה: אלוקות יורדת לעולם

19:00 - אולם אשכול 1

הרב אמוחיה אבן-ישראל
על התניא
"וראת ה' היא אוצרו"

20:30

מתן תורה
ו"החיים עצמם"
סיון רהב מאיר

כיבוד קל במקום • האירוע לנשים

מעיינותיך

מחיר כניסה לתלמידות התנ"כ: 10 ש"ח
לקהל הרחב: 25 ש"ח
לפרטים: 054-9210131 • www.maynotach.co.il
חפשו אותנו ב-

גרעין תורני הרצליה

"וזה יקם אלהינו..."

לוקחים אחריות עובדים להרצליה

גרעין תורני הרצליה ממשיך בתנופה
בקליטת זוגות צעירים ואברכים אידאליסטים
הרוצים להתחבר ולהעמיק את הזהות היהודית בהרצליה
עשייה מגוונת בקהילה חמה ופעילה
תמיכה וליווי למשפחות חדשות

דרושים:

אברכים לבית המדרש
מורות ומחנכים לחמ"ד (יסודי ותיכון)
רכזת מרכז חוגים/רכזת קהילה ובש"ל

מלגה גבוהה למתאימים!

קו"ח לי: bakhila09@gmail.com

נשמח לתאם ביקור בהרצליה, אביטל: 054-3111688
בקרו באתר ובפייסבוק 'גרעין תורני הרצליה'

נחמיה לביא הי"ד קובע מזוזה מגוש קטיף בבית המורחב

כיום

לביא ושבעת ילדיה

מתגוררים בבית-אל. "לא עזבנו את העיר העתיקה בגלל שאנו מפחדים", היא מדגישה בפניי. "זה רק בגלל מורכבות החיים שם. קשה לי להסתדר לבדי עם המשפחה בתוך מציאות שכזו, אז זמנית הורדנו הילוך". עוד לפני שאני שואל אם שבה למקום מאז הרצח, לביא מקדימה אותי: היא ממשיכה לעמוד בקשר עם המקום ועם התושבים, וזה עתה חזרה מביקור ב"חצר נחמיה", חצר חרשה שנגאלה לאחר הרצח ובה חמש דירות.

מה החלום שלך על ירושלים?

"בתוך עמי אנוכי יושבת. אין לי חלומות פרטיים על ירושלים, רק חלומות כלליים. זה החלום שאנו מתפללים עליו, 'וירושלים עירך ברחמים תשוב', שתשכון בתוכה, שתחזור אליה השכינה, שייבנה בית המקדש. שנזכה לראות זאת בעינינו". אני נדהם לשמוע איך שלמרות הכאב, חשוב לה להעביר מסר לכלל העם: "יש הרבה שנוטים להגיד שאנו חיים בתקופה קשה ואיומה. אבל למרות המקום בו אני נתונה, וההתמודדות האישית שלנו בתוך משפחה כשבעלי איננו, אני עדיין מסתכלת על התמונה בכללותה: זו לא תקופה קשה, זו תקופת גאולה! למרות שכיחידים ולפעמים גם ככלל קשה לנו, אי אפשר להיות כפויי טובה כלפי הקדוש ברוך הוא. מצבנו היום הוא טוב לאין ערוך ממה שהיה לפני שניים-שלושה דורות. חמותי, שבאה ממשפחה של ניצולי שואה, אומרת על נחמיה בנה, שעצם העובדה שאדם בישראל יורד להגן על יהודי אחר בחירוף נפש והוא יכול להילחם, זה דבר לא מובן מאליו! בדורות שעברו זה לא היה קיים בכלל. אז כן, זו תקופה נפלאה של שיבת ציון. אמנם יש גם צללים בתוך הגאולה, אבל אסור לשכוח איפה אנחנו נמצאים".

משחקים ברחובותיה

מהיכרותי הקצרה עם חלמיש ולביא, שמתי לב ליכולת שלהן לשלוף ברגע פסוקים המזכירים את ירושלים, ולקשר אותם למציאות הנוכחית. הקושי היומיומי מזכיר לחלמיש את הפסוקים מזכריה, "עז יִשְׁבוּ זִקְנֵי וְזִקְנוֹת בְּרַחֲבוֹת יְרוּשָׁלַם... וְרַחֲבוֹת הָעִיר יִמְלְאוּ יְלָדִים וְיִלְדוֹת מְשַׁחֲקִים בְּרַחֲבוֹתֶיהָ". כל נבואה מעוררת אותה מחדש. "לפחות לעת עתה, החלק האחרון של נבואת זכריה מתגשם לנגד עינינו. כשהגענו היו כאן שלושה ילדים, והיום יש כחמש מאות. וברוך השם, יש גם דור שני ושלישי שחוזר לגור פה". חלמיש, לביא ושאר תושבי ירושלים, בוודאי מקווים שגם החלק הראשון של הנבואה יתגשם, ומי שיגיע בעוד שלושים שנה לשכונות הללו בודאי יזכה לראות אותן משגשגות, מטופחות, וזקנים וזקנות מתנשפים במדרגות בדרכם לנן המשחקים הקרוב.

ישועות אצל הבעש"ט

ביום שישי, ערב חג השבועות

אחד מגדולי צדיקי הדור

יעתיר ויזכיר את שמותיכם ואת שמות
יקיריכם בתפילה לכל הישועות

בציונו של הבעש"ט הקדוש

בעיר מעז'בוז' שבאוקראינה
לרגל יום ההילולה שחל בחג השבועות

למסירת שמות לתפילה חייגו ליד לאחים:

1800-620-640

www.yadlachim.co.il

סיפור ירושלמי

הקורה ששינתה מסלול

זאבי קצנלבוגן

איש ירושלים ומתמחה בהנגשת יהדות לקהלים שונים

שמואל ואשתו הטריה דפקו בדלת ביתי שבעיר העתיקה בירושלים בשעות ערב. המתנה שהם הביאו איתם באמת שימחה אותי. הם הוציאו מן הארזיה יצירה מקסימה של 'אם אשכחך ירושלים' והגישו לי עם חיוך גדול. יותר משימחה אותי המתנה, שימח אותי סיפורו של שמואל.

מאז שהגעתי לגור בעיר העתיקה בירושלים הרגשתי שזה לא הוגן שאטעם לבד מן החלום המתוק הזה של חזרה לירושלים. זהו לא חלום פרטי, זהו חלום של העם וראוי שכולם יטעמו ממנו. נכנסתי לסנידרום. מאז אני פוגש קבוצות רבות ומטייל איתם בירושלים של מטה. אותה עיר המספרת על פאר שנחרב, אך הולך ונבנה מול עינינו המשתאות.

שמואל היה באחת מן הקבוצות הרבות של סטודנטים ישראלים המשתתפים בתכנית לימודים להעמקת הזהות היהודית של 'לגעת ברוח'. במסגרת תכנית זו הם עולים לירושלים על מנת למשש בידיים וברגליים את הזהות. תודו, אין כמו ירושלים בשביל הקטע הזה.

זה קרה בפרבר ההרודיאני. לאחר ששוטטנו בין הבתים וסיפקנו את יצר המציצנות שלנו בכניסה לבתי התושבים שגרו בפאר מנקר עיניים בתקופת בית שני, עצרנו ליד קורת עץ שרופה, שנותרה כעדות אילמת לחורבן הנוראי שחוותה ירושלים עם הכיבוש הרומי. אני מתבונן בקורה המתמצצת את ספורה של עיר הקודש ומנסה להיכנס לנעליו של ירמיהו הנביא.

"אתם מבינים?" אני שואל את הסטודנטים. "אתם מבינים מה אומר ירמיהו הנביא האוהב לעמו? הוא מסביר להם שירושלים אינה סתם עיר, זו עיר עם תפקיד. אם היא מיישמת את תפקידה זה נהדר. אך אם חלילה היא לא, היא אינה הופכת להיות עיר רגילה כמו פריז או לונדון, אלא פשוט נמחקת מהמפה ונשרפת. ירושלים היא או עיר הקודש או קורות שרופות!".

כדי לסגור יפה את הספור, שיתפתי את הסטודנטים בכך שחתנים משיבת הכותל, הנמצאת מעל המוזיאון, לוקחים אפר משריפת הקורה ושמים על ראשם תחת החופה, תוך כדי אמירת הפסוק "אם אשכחך ירושלים".

שמואל, ששאלות של קודש וחול לא לגמרי העסיקו אותו באותה התקופה, קפץ מתוך הקהל ואמר "לחופה שלי אתה חייב להשיג לי אפר מכאן". לא היה לי זמן לחשוב על כך ברצינות, אז פטרתי אותו במשפט של "קודם תתחתן ואחרי זה נדבר".

זה לקח שלוש שנים, אבל בסוף הטלפון הגיע.

- "שלום זאבי, מדבר שמואל הסטודנט. זוכר שהבטחת לי שלחופה שלי אתה מסדר לי אפר מהקורה השרופה? אז זהו, החופה שלי בעזרת ה' בתאריך...".

- "שמואל, איזה יופי, מזל טוב! מה איתך היום?" אני שואל ותוך כדי שיחה אני חושב איך להסדר אתו. הקורה כבר מזמן שמורה בתוך ויטרינה סגורה תחת אחריות רשות העתיקות. אבל שמואל לא נתן לי זמן לחשוב. "אתה חייב לארגן לי, ובכלל כשתראה אותי - תביץ". הבנתי.

הפכתי את העולם והגעתי לרב י', מן האנשים שליוו את חידוש הישוב ברובע היהודי ונכח בגילוי הקורה השרופה. הייתה לו בבית "חתיכת חורבן" שממנה הוא היה מחלק לחתנים לקראת חופתם. הרב י' התרגש מאד מסיפורו של שמואל ונתן לי קמצוץ קטנטן של אפר לשמואל.

כששמואל חובש הכיפה ואשתו מכוסת הראש דפקו אצלי באותו ערב, שמחתי מאד במתנה המקסימה שלהם; אך יותר מכך, שמחתי על החיבור העמוק לזהות היהודית שעשתה ירושלים לזוג המתוק הזה. "באותו סיור הבנתי", אמר לי שמואל, "שלוזכור את ירושלים, חוץ מהבתים היפים שלה, זה בעיקר לזכור את התכלית שלה".

עכשיו אתם מבינים למה אני שמח?

זרח האור

חגי גלנט

מנהל חברת "מעורב ירושלמי" העוסקת בחוויות עם ערך לבתי ספר, סיורים תיאטרליים והפקות בר מצווה

בשנת תרמ"ו הוקמה ברובע המוסלמי בירושלים ישיבת 'תורת החיים'. זו הייתה ישיבה בריסקאית שהוקמה על ידי הרב יצחק וינוגרד. מאוחר יותר החליף את הרב וינוגרד, גיסו, הרב זרח אפשטיין. במשך חמישים שנה פעלה הישיבה באמצע רחוב הגיא, עד שבמאורעות תרצ"ו, ברחו משם התלמידים והישיבה נסגרה. כל הרהיטים וספרי הקודש נשארו במבנה אך התלמידים נמנעו מלכבד בשל המצב הביטחוני. מדי חודש, היו מנהלי הישיבה מעבירים סכום כסף לשכן ערבי שישמור על הישיבה. הלה בנה קיר שהסתיר את ארון הקודש והספרים ונעל את המבנה.

בשנת תש"ח נפלה העיר העתיקה, כולה, בידי הירדנים. מאז לא פקד אף יהודי את העיר העתיקה במשך תשע עשרה שנה. מנהלי הישיבה לא יכלו עוד להעביר את התשלום הקבוע.

בכ"ח באייר תשכ"ז פרצו הצנחנים דרך שער האריות אל רחוב ויה דלרוזה, ומשם פנו שמאלה אל רחוב הגיא.

לפתע, ניגש ילד ערבי קטן אל אחד החיילים וביקש ממנו לבוא איתו. החייל פנה אל קצין מודיעין בשם חיים הרצוג, לימים נשיא המדינה, והוא הלך עם הילד. הילד הוביל את הרצוג אל אביו, שהיה האח של השומר המקורי, שנפטר בינתיים.

הלה, הכניס את חיים הרצוג אל היכל הישיבה. תדהמתו של הרצוג הייתה גדולה כאשר הסתבר לו שלמרות שהשומר לא המשיך לקבל שכר, המשיכו הוא ומשפחתו לשמור על היכל הישיבה. במשך כל אותן שנים, הם לא נתנו לאף אדם להיכנס אליה, אפילו לא לנציג חברת החשמל שבא לקרוא את המונה. בהיכל הישיבה נשמרו כל הרהיטים ועשרות אלפי ספרי קודש בדיוק כפי שהשאירו שלוש שנה לפני כן.

כששאל חיים הרצוג את השומר הערבי כיצד לא פחד לשמור על ישיבה של יהודים, ענה לו השומר: "יותר משמרנו על הישיבה, שמרה הישיבה עלינו".

ואגב, שמו של החייל שקרא לחיים הרצוג, היה זרח. הוא נקרא כך על שם הרב זרח אפשטיין, ראש הישיבה האחרון לפני שנסגרה.

סודות ירושלים

גיליתי שבירושלים,
כמו בחפירות ארכיאולוגיות,
וכך גם ברוחניות,
תמיד יש עוד עומק ועוד שכבה

בירושלים, אם חיפשת משהו ומצאת, תמשיך לחפש... עוד נכונים לך גילויים חדשים. חשבת שמצאת, אך זוהי רק תחנה בדרך.

לפני כמה שנים הגיע היום בו הייתי צריך לקנות ספרי לימוד לבני יצאתי מביתי לשוק, שכני אמר לי "תחפש את משה חי". הגעתי לרחוב יפו, נכנסתי לחנות ספרי קודש. אמר לי המוכר: "לך למשה חי!"

יצאתי והמשכתי ברחוב יפו בואכה הדוידקה, נעצרתי ליד חנות מחברות ועטים. נכנסתי והתחלתי לשאול. סימן לי המוכר בידו, תוך שהוא רוכן על פנקסו, שאמשיך ללכת בכיוון הליכתי. והפטיר, "חפש את משה חי". עברתי את הדוידקה לכיוון המלך ג'ורג', שאלתי עוברים ושבים, סימנו לי בידם להיכנס לסמטה צדדית קטנה, שם ראיתי את החנות ועליה שלט: "משה חי".

נערים צעירים עמדו בדלפק. עמדתי בתור וקניתי הספרים.

באותו זמן, ליל סוף הקיץ היה. יצאתי לטייל מעט בירושלים הקסומה. עברתי ברחוב יפו, לאטי פניתי לכיוון הנביאים. חיפשתי מקום שקט ועוזב להתבודד עם נפשי, וכך נכנסתי למגרש חניה גדול וחשוך. בקצהו עמדו בתים ישנים עזובים מלאי הור. התקרבותי וראיתי אור בוקע מאחד הבתים, ומעליו שלט - "בית כנסת". אדם זקן היה בתוך בית הכנסת.

התקרבותי וביקשתי רשות להיכנס. פניו של האיש הזקן האירו בשעה שסידר את הסידורים במקומם והזמינני להיכנס. התפעמתי. עוד מילדותי אני עובר באזור זה ולא ידעתי על קיומו של המקום. קסם היה נסוך על אותו רגע של גילוי.

שאלתי אותו עליו ועל המקום. אמר לי "שמי משה, ואני הגבאי של מקדש מעט זה". החל מספר על בית הכנסת ואנשיו; אורו עיניו כשסיפר על הבן איש חי זצ"ל, אותו צדיק מבגדד. הופתעתי לשמוע על ביקורו של הבן איש חי בארץ הקודש, ועל הימים בהם התארח בבית הכנסת הזה! פה. בבית כנסת קטן זה התפלל הבן איש חי!

הוסיף ואמר בשקט, "ואני הוא ניין ונכד לבן איש חי זצ"ל. מכאן שם משפחתי: "חי". אמרתי לו, "אם כן, שמך... משה חי?". הנהן בראשו. עמדתי כמשתומם. "ויש לך חנות ספרים?". הנהן בראשו. "נכדי ממשיכים למכור שם".

פגישה מרגשת זימנה לי ההשגחה. גיליתי בית כנסת שמעולם לא הכרתי, ואדם יקר וסיפורים. מעל לכל, גיליתי שבירושלים, כמו בחפירות ארכיאולוגיות, וכך גם ברוחניות, תמיד יש עוד עומק ועוד שכבה. אמר לי פעם חברי יהושע בשם חברו, ר' יהושע: "אל תפחד לגלות סוד. על כל סוד שמתגלה, מופיע תחתיו סוד חדש".

כשאתה משתף את העולם בסוד שגילית, ישנה בת קול שתלחש לך סוד חדש.

הקשיבו, הקשיבו לסוד ההווה כולה.

כומר בתפילין

הרב שמואל וייס

מפעיל עמדת הנחת תפילין בכותל המערבי

לפני שמונה שנים הגעתי לכותל וראיתי אדם מבוגר מסתכל על הדוכן מרחוק, ובעיניים שלו ראיתי שהוא מתעניין. הייתי באמצע להניח תפילין לכמה נערים וסימנתי לו שהוא מוזמן לגשת. הוא סימן לי בחזרה שהוא לא מעוניין.

אחרי שסיימתי עם הנערים ניגשתי אליו. "שלום, אתה יהודי?", הוא ענה בחיוב. "בוא, תניח תפילין!". הוא לא ממש רצה. התחיל לצעוד איתי אל הדוכן אבל לפתע התחרט והסתובב.

ה' נתן לי כמה מילים בפה, דיברנו ובסוף הוא השתכנע.

הנחתי לו תפילין, נתתי לו דף עם קריאת שמע, והוא הלך הצידה והתפלל. אחרי שסיים, שאלתי אותו מתי בפעם האחרונה הוא הניח תפילין. הוא אמר לי שבאמת לא הניח הרבה זמן. המשכנו לדבר ואז התברר שבעצם, מעולם הוא לא נגע בתפילין.

הוא נולד בווינה, הוריו קראו לו 'ישראל'. המשפחה ברחה לפני השואה לאמריקה והגיעה לסנט לואיס. כשהגיע יום הכיפורים הם הלכו לבית הכנסת. כשהגיעו, חיכה בפתח בית הכנסת שומר, ושאל "איפה הכרטיסים שלכם?" הם ענו לו, "אין לנו כרטיסים, אנחנו יהודים, באנו להתפלל". אבל השומר לא אפשר להם להיכנס...

הוריו החליטו שאם זו היהדות באמריקה, הם לא רוצים להיות יהודים, והם גידלו אותו ללא שום קשר לתורה ומצוות, עד שהוא הפך ברבות הימים לכומר! ישראל הוא כומר של כנסייה בפילדלפיה.

שמרתי איתו על קשר. כשנפגשנו הוא היה בן שישים, מאז הוא יצא לפנסיה. מדי פעם הוא מגיע לבקר בארץ, ומגיע לכותל להניח תפילין.

סערה סמויה

קבוצת תיירים מגרמניה הגיעה לכותל, והמדריך קבע שיתכנסו בשעה מסוימת. כיאה ליקה גרמני, הקפיד מאוד אחד מחברי הקבוצה על הגעה מדויקת לנקודת המפגש. הוא פנה לצאת מהכותל, ובדיוק אז פנה אליו החסיד שעמד והניח תפילין עם מבקרי הכותל, והציע לו להניח תפילין. התייר התעלם ממנו בהפגנותיות, ממשיך בדרכו על מנת להגיע בזמן.

שאל אותו החסיד: "אתה יהודי?"

המטייל המשיך בדרכו ללא הנד עפעף, אולם השאלה הזאת, "אתה יהודי?" לא הניחה לו. היא הטרידה את מנוחתו, רוחו סערה, "הרי אני יהודי..."

הוא חזר לגרמניה, וכשהגיע לביתו ניגש מיד לארון והוציא ממנו את התפילין המאובקות. הוא החליט להניח אותן מידי יום. זאת הייתה תחילת הדרך, לחזרה שלימה לקיום תורה ומצוות.

את הסיפור הזה סיפר לי אחד משליחי חב"ד ברחבי העולם, כאשר הגיע לכותל ופגש אותי בדוכן להנחת התפילין. "המטייל מגרמניה", סיים השליח, "הוא אבא של אשתי..."

קול דממה

שתיקה שווה שניים. רבי שמעון בן גמליאל אמר, "כל ימיי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה".

עבודת הכוהנים במקדש הייתה מלווה בשתיקה. הלויים זימרו בחצר, אבל הכוהנים, להבדיל מכוהני דתות קדומות אחרות, לא שרו ולא דיברו בשעה שהקריבו קרבנות. החוקר ישראל קנוהל אף קרא לספרו על תורת הכוהנים "מקדש הדממה". ספר הזוהר מדבר על הדממה שבתוכה בנויים בית המקדש של מקדש של מעלה ובית המקדש של מטה.

יש מי שארגו מן השתיקה מסכת רוחנית שלמה. כאלה הם חסידי ברסלב המתבודדים בשדות. כאלה הם גם אותם יהודים הנוהגים תענית דיבור. ובעצם כולנו כאלה – שהרי בלב שלוש תפילות הקבע שלנו נמצאת "תפילת לחש". היא מיוסדת על התקדים שקבעה חנה בהתפללה לילד, "רק שפתי נעות וקול לא ישמע".

ה' שומע את צעקתנו השותקת. בסיפור על הגר, התועה במדבר עם בנה הגורע בצמא, נאמר: "ותשא את קלה ותבך. וישמע אֱלֹהִים אֶת קוֹל הַנֶּעֱר; דווקא את קולו של השותק. ה' שומע את מחשבותינו גם כשאנינו מבטאים אותן בדיבור.

הדממה שהיהדות רואה בה ערך היא הדממה הקשובה; וההקשבה היא האמנות העילאית של האמונה. הקשבה פירושה פינוי מקום לאחרים לדבר ולהישמע. בשיחתנו על פרשת משפטים עמדנו על שפע המשמעויות שיש לפועל "שמע" בעברית המקראית: מעבר לשמיעה כפשוטה, הוא מציין גם הקשבה, האזנה, שימת לב, הבנה, הפנמה, היענות ומילוי הוראות. הזכרנו אז כי סביב מתן תורה אמרו בני ישראל פעמיים "כל אשר דבר ה' נעשה" ו"כל הדברים אשר דבר ה' נעשה" ופעם נוספת "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע". לתוספת "נשמע" חשיבות רבה במעשה הדתי. היהדות איננה רק דת של עשייה-ואמירה; היא גם דת של הקשבה. האמונה היא היכולת לשמוע את המוזיקה שמתחת לשכבת הרעש.

לפעמים אני חושב שבני זמננו מתקשים לקבל את המושג "תורה מן השמים" לא בגלל תגליות מדעיות כאלו ואחרות, אלא מפני שאיבדנו את ההרגל להקשיב לצלילו של הנשגב, לקול שמעבר לֶאֱנוּשִׁי גרידא.

מרתק לראות שזיגמונד פרויד, למרות יחסו הביקורתי ליהדות, יצר צורת ריפוי יהודית עד לשד עצמותיה, הלא היא הפסיכואנליזה. הוא קרא לה "ריפוי בדיבור", אך נכון יותר לומר שזהו ריפוי בהקשבה. כמעט כל שיטות הפסיכותרפיה האפקטיביות כרוכות בהקשבה עמוקה.

האם יש די הקשבה בעולם היהודי של ימינו? האם אנו, בחיי הנישואים שלנו, מקשיבים באמת לבני זוגנו? וכמורים, האם אנחנו מקשיבים באמת לילדינו? והמנהיגים שבינינו, האם אנו כורים אוזן לפחדים הכלתי-מדוברים של אלו שאנו רוצים להנהיגם? האם אנו מפנימים את כאבם של האנשים המרגישים מודרים מן הקהילה? ואם איננו מצליחים להקשיב לקולותיהם של בני אדם אחרים – האם אנו יכולים לטעון ברצינות שאנו מקשיבים לקולו של אלוקים?

שנקרא שתיקה? ויזל השיב: "היהדות מלאה בשתיקות... אבל אנחנו לא מדברים עליה".

היהדות היא תרבות מילולית מאוד. דת של מילים קדושות. במילים ברא אלוקים את העולם. על פי תרגום אונקלוס, כושר הדיבור שלנו הוא העושה אותנו לבני אדם; את הכתוב "וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה" הוא מתרגם "וַיְהִי הָאָדָם לְרוּחַ מְמַלְלָא": נשמת החיים הייתה באדם לרוח מדברת. מילים מחוללות. מילים מקשרות. כל מערכות היחסים שלנו מעוצבות, לטוב ולרע, ביד הלשון. כוחן של המילים לברוא עולמות ולהחריבם הוא מוטיב מרכזי ביהדות.

וכן, לא-פעם, לשתיקה ולדממה יש במקרא מטען שלילי. "וַיֵּדֶם אֱהֱרֹן", מספרת התורה, לנוכח מות שני בניו נדב ואביהוא. "לֹא הִמָּתִים יְהִלְלוּ יְהוָה וְלֹא כָל יֶרֶדִי דוֹמָה", דהיינו היורדים אל עולם הדממה. כאשר באים רעיו של איוב לנחמו על מות ילדיו, על פצעיו ועל אבודותיו, מסופר: "וַיֵּשְׁבוּ אֹתוֹ לְאֶרֶץ שְׁבַע יָמִים וְשְׁבַע יָלֻלֹת וַאֲזַן דָּבָר אֵלָיו דָּבָר כִּי יָאוּ כִּי גָדַל הַכָּאֵב מְאֹד".

אך לא כל דממה עצובה היא. "לֶךְ דְּמִיָּה תִהְיֶה", אומר משורר תהלים. כאשר אנו עומדים ביראה אמתית לנוכח גדולת ה' ועוצם היקום ושאיפת הזמן אל האינסוף, הרגשות המציפים אותנו עמוקים מכדי שיתגלגלו למילים. אלה הם רגעים של התעלות דמומה.

חכמינו הוקירו את השתיקה. היא סייג לחוכמה, אמרו; גדר השומרת עליה. אם מילה שווה סלע –

שברעות, הוא חג מתן תורה, יחול בעוד קצת יותר משבוע, במוצאי שבת פרשת נשא – אבל ברוב השנים הפרשה הנקראת בשבת האחרונה לפני החג היא פרשתנו, פרשת במדבר. יש סמליות מעניינת בצירוף הזה, שהרי התורה ניתנה במדבר. מדוע בעצם ניתנה התורה במדבר? האם יש משמעות עקרונית לכך שדווקא בישימון נתגלה דבר ה' בעולם?

המדבר הוא מקום של דממה. אין בו מראות המסיחים את העין, ואין בו רעש סביבתי הממסך את הקולות. נכון, בעת מתן תורה היו בהר חורב ברקים ורעמים וקול שופר ומוסדי הארץ רעדו; אבל כעבור שנים רבות, כשאלוהי הנביא הגיע לאותו הר חורב, לאחר העימות שלו עם נביאי הבעל, הוא מצא את ה' לא ברעש ולא באש ולא בסופה אלא ב"קול דְּמָמָה דָּקָה". ודוק: לא דממה סתם, לא איך-קול, אלא קולה של הדממה, קול קטן ודק ודומם. נראה לי כי קול הדממה הדקה הוא הקול שאפשר לשמוע רק כאשר מקשיבים. בדממת המדבר אפשר לשמוע את המדבר ואת המדבר. כדי לשמוע את קול האלוקים דרושה לאדם דממת-קשב בנפש.

לפני ארבעים שנה הפיק הבי-בי-סי סדרת טלוויזיה תיעודית, "החיפוש הארוך" שמה, על הדתות הגדולות. בפרק שעסק ביהדות, המגיש רונילד אייר נראה מופתע למשמע המהומה הקולנית והנצחנית של בית המדרש. הוא העיר על כך באוזני אלי ויזל ושאל אותו, "אין ביהדות דבר

ספר חדש מתחברים לעוצמות...

נבר מוכנים לימים גדולים:
יום העצמאות ויום ירושלים.

וכבר מתכוננים, לגאולה השלימה.

כמה טוב להודות...

ללמוד בהבנה, להבין בתשומת הלב, ומכל הלב להודות לה'.

בשבת אחים, עם סדר תפילה והגדת טוב להודות.

בהיכלו של הראשון לציון

הרב מרדכי אליהו זצוק"ל,

ובנו הגאון הרב שמואל אליהו שליט"א

"ראיתי את הספר 'טוב להודות'... ונהניתי... ספר זה מלמדנו שה' בקרבנו, שהוא מוליך אותנו והולך אתנו, שהוא בתוכנו ממש. ועל כן אנו מודים ומשבחים ומהללים את שם כבודו..."

בהסכמת מו"ר הגאון הרב שמואל אליהו שליט"א. רבה הראשי של צפת וברכת מרן הראשון לציון הרב מרדכי אליהו זצוק"ל:

"ויהי רצון שיראו עינינו וישמח לבנו בביאת הגאון ובבניין אריאל במהרה בימינו... ויהי רצון, שיהיה בעגלא ובזמן קרוב, אמן כן יהי רצון".

להשיג:

veahavta10@gmail.com

050-9113532

ברשת 'דברי שיר'

ובחנויות המובחרות

לעצור את הזמן ולפנות מקום בלב

ההרשמה
נפתחה!

כנס בכל לבבך
עבודת ה' - נכון לעכשיו

חמישי, א' תמוז | 7.7

גני התערוכה, תל אביב

בכ
בבך
יום עיון בעבודת ה'

פרסום והפקה: אשתר & more

הרב שלום ארוש תודה והודיה	הרב אורי שרקי תפילה - מה ההגיון בה?	עדן הוראל לחזור בתשובה	הרב יוני לביא אורות באפילה	הרבנית רבקה שפירא עבודת ה' בחסידות סלונים	הרב אליעזר קשתאל ברכת התורה שער לאהבת ה'	10:00-11:00
------------------------------	---	---------------------------	-------------------------------	--	---	-------------

הפסקה

הרבנית ימימה מזרחי עובדת אני ועובדת	הרב דניאל הכהן סטבסקי עבודה זו תפילה	הרב דב זינגר תפילה - חסידים הראשונים היו שוהים	אנסמבל פעימה מופע - "מולד הלבנה"	הרב חיים סבתו מסילת ישרים	הרב חגי לונדין עבודת ה' - בלי תחרות ובלי השוואות	11:30-12:30
---	--	---	--	------------------------------	---	-------------

הפסקת צהריים ותפילת מנחה ברוב עם

הרב יהושע שפירא "תקראי לי אישי" - בעבודת ה'	מיכל וולשטיין בין רוצה למרצה	הרב איתמר אלדר אמונה בדור של ספקנות - מהדעת אל הכתר: על פי ר' נחמן מברסלב	תיאטרון לחישה הצגה - שלא מדעת	הרב דוד דודקביץ "וְדָבָר טוֹב יִשְׁמְחָנָה"	הרב ליאור אנגלמן מי אוהב את השבת	13:30-14:30
--	---------------------------------	--	-------------------------------------	--	-------------------------------------	-------------

הפסקה

סיון רהב מאיר תקשורת, מגוריות ותורה	הרב אריה הנדלר לחיות באושר ובעושר	הרב אוהד תירוש תחום שבת	הרבנית טובה בזק "תהום אל תהום קורא" - להמליכו וליחדו בתהומות ה"לא מודע" שבנפש	הרב יונתן נמדר אם לא עכשיו אימתי?!	הרב י"צ רימון התמודדות עם מידת הכעס	15:00-16:00
---	---	----------------------------	--	--	---	-------------

הפסקה

הרב מיכיל יוספי חברות התבודדות ויצירה	הרב יצחק דוד גרוסמן אהבת ישראל	הרב אהרלה הוראל מכונים גבוה - כוונת האכילה כעבודת ה'	הרב בן ציון אלגאזי המחלוקת בהלכה ובאגדה	נועה ירון דיין תשובה ותשובה על תשובה	אביתר בנאי תשובה מאהבה	16:30-17:30
---	--------------------------------------	---	--	--	---------------------------	-------------

הפסקה

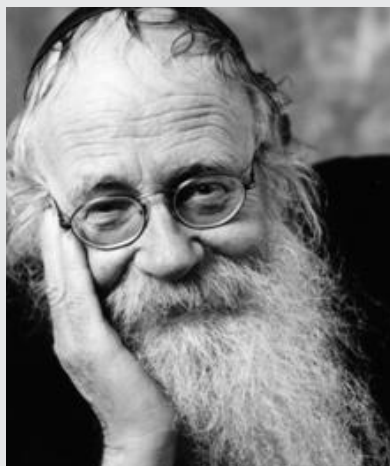
כינוס מרכזי עניין אישי - עודד מנשה משוחח עם מו"ר הרה"ג יעקב אריאל שליט"א						18:10
---	--	--	--	--	--	-------

"מבקשי פניך" - התוועדות: הרב יהושע שפירא עם אביתר בנאי, חיליק פרנק וחברים. ניתן לרכוש את הדיסק "מבקשי פניך" מתוועדים בישיבת רמת גן באתר ובכנס.		18:40-20:10
--	--	-------------

לפרטים והרשמה חפשו ב- Google "בכל לבבך"
להזמנת דוכני מכירה וחסויות: yaara@evp.co.il
לשאלות ותמיכה טכנית: bechol@evp.co.il

שיעורים לנשים בלבד

יש עניין כזה, שהוא חלק מהעניין של בניין ירושלים, בין ירושלים של מטה, בין ירושלים של מעלה: יכול להיות שאני חושב, שאני ועלי-ידי, ועל-ידי האופן שלי, דווקא כך היא הדרך הנכונה; אבל אדם צריך לקבל בשמחה לא רק את הדרך של עצמו. דוד המלך יודע שהוא לא יכול לבנות את המקדש, ובכל זאת "שיר המעלות לדוד" - שמחתי באומרים לי בית ה' נלך; **אפילו אם הם אומרים "מתי תמות" - בסדר; יש דברים כאלה, יכול להיות שאני הייתי רק הקדמה, שהייתי רק מבוא לאיזשהו דבר, ואחר כך יבוא מישהו אחר, ואני יכול לשמוח בזה.**

"שמחתי באומרים לי" - יהיה מי שיהיה. יכול להיות שיאמרו לי את זה אנשים שלא אוהבים אותי, או אנשים שאינני אוהב, ובכל זאת, שמחתי. משיח בן יוסף איננו מקנא במשיח בן דוד שיבוא אחריו. משיח בן יוסף מוכן לקבל את העניין הזה, שהוא יילחם והוא לא ינצח; הוא מוכן לקבל את העניין הזה שיש דרך, שהיא אולי דרך מסובכת ודרך כאובה, והוא לא יגיע עד לסופה.

"בית ה' נלך", נלך, למרות שהם מוחקים אותי לגמרי מן העולם. אני יכול לשמוח, יכול לצאת מהעניין מאישי שלי - מה אני רוצה לעשות, ואיך אני רוצה לעשות - ואני יכול לצאת, ולשמוע שיש דרך אחרת. גם אם הדרך דורסת אותי, בכל זאת - "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך".

אנחנו אומרים על ירושלים - "ירושלים הבנויה כעיר שחוכרה לה יחדיו". עיר שחוכרה לה יחדיו. ירושלים של מעלה וירושלים של מטה. למה קוראים לה "כעיר שחוכרה לה" ולא, בפירוש, "עיר שחוכרה לה יחדיו"? האמת היא שירושלים היא באמת עיר אחת; זה רק נראה כאילו שחוכרה לה יחדיו. ירושלים היא בעצם מהות אחת. כל זמן שאנחנו נמצאים מרחוק, נדמה לנו שיש שתי ירושלים ומחברים אותן. האמת היא, שירושלים של מעלה וירושלים של מטה נמצאות בבת אחת; הן משמשות ונכנסות זו בזו. **כשאני הולך פה ברחובות, אני יכול לדאות את ירושלים של מעלה זורחת. ירושלים של מטה היא בעצמה כבר ירושלים של מעלה.** וירושלים של מעלה, היא צריכה - כמו שאמר רבי נחמן - את הבתים ואת הקרקעות ואת מה שיש בירושלים, וזה ביחד - זה ירושלים.

אומרים ש"ציון", בלשון הקבלה, היא נקודת המלכות. יש נקודה אחת בתוך המציאות, שבה כל מציאות העולם מתנקזת אל נקודה אחת.

ירושלים נחרבה באש של שנאה, ואבני הברזל ואנשי הברזל שלה יימסו באש גדולה של אהבת אמת • בירושלים יש נקודת פנים, הכל מתאחד בה, כל האנשים וכל העולמות • ומה היה סוד הצלחתו של בית החולים לתינוקות?

שיר המעלות לדוד שמחתי באומרים לי בית ה' נלך: עמדות היו רגלינו בשעריך ירושלים: ירושלים הבנויה כעיר שחוכרה לה יחדיו: ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להדות לשם ה': כי שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד: שאלו שלום ירושלים שליו אהביך: יהי שלום בחילך שלווה בארמנותיך: למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך: למען בית ה' א־להינו אבקשה טוב לך

זו עיר קשה, אבניה ברזל, היא בנויה מאבנים, ואבניה ברזל. וגם אנשי ירושלים, אבניה ברזל, ממש. הברזל הזה יכול להיות נימוח, אבל הוא צריך שיצרפו אותו. זה מה שירושלים מבקשת. הברזל הזה יכול להתמוסס רק באש גדולה. כשאני רוצה לנגוע באבנים הללו, אם אנסה לשבור את האבנים של ירושלים, את הבעיות של ירושלים, בכל מיני דברים קטנים, זה לא יפעל. "כי אתה ה' באש הצתה, ובאש אתה עתיד לבנותה". אין לה בנייה אלא באש. פעם חשבו אנשים שזה נכון לגבי ירושלים של מעלה, ועכשיו אנחנו לומדים שזה נכון גם לגבי ירושלים של מטה. גם ירושלים של מטה איננה יכולה להיבנות אלא באש. ומתברר שכדי לצקת את האבנים של ירושלים, את "אבניה ברזל", כדי לבנות אותה ולאחר אותה, צריך הרבה מאוד אש.

אם האבנים לא רוצות להשלים אחת עם השנייה, אם האבנים של ירושלים רבות, לפעמים הן רבות היכן ניח צדיק את ראשו, לפעמים הן רבות מריבה אחרת, והן נזרקות מצד לצד; והן נזרקות, האבנים האלה של ירושלים, מפני שאין מישהו שאוהב, אוהביה עדיין לא נמצאים. ואוהביה הם אלה שיכולים גם לקבל את האבנים באהבה.

כל עוד אבני ירושלים הן פרודות, זהו סימן שעדיין לא הגיעה מספיק אש, שהדבר הזה עדיין לא חימם את העיר כדי שהעיר תתאחד. ירושלים עדיין לא נמסה, לא מתאחדת, לא הכניסו בה מספיק את האש. יש לזה כל מיני השלכות גם בעולמות עליונים, אבל גם קרוב קרוב ומטה מטה – כדי שהעיר הזאת תוכל לחיות, היא דורשת הרבה אהבה, אהבה לחיות בתוכה, ואהבה עוד יותר גדולה כדי לאחד בתוכה את האנשים. "כי אתה באש הצתה", זו הייתה אש של שנאה. "ובאש אתה עתיד לבנותה", צריך לעשות אש הרבה יותר גדולה, כדי שתוכל להמיס את כל המשקעים של שנאה, איבה ותחרות. **"שמחתי באומרים לי" - יהיה מי שיהיה. אני יכול לשמוח במישהו אחר ולאהוב אותו, גם אם אני לא מסכים אתו. ופה בירושלים יש, ברוך השם, הרבה הזדמנויות לשנוא ולאהוב. אפשר לצאת פה לרחוב ולהתחיל לאהוב אנשים.**

היה מעשה בבית חולים אחד, זה היה בית חולים לתינוקות, שהצליח הצלחה מופלגת. שאלו את מנהל בית החולים מדוע הוא מצליח כל כך. והוא אמר – שכשהוא רואה ילד שלא מגיב טוב לטיפול, הוא אומר לאחות, שאת הילד היה צריכים לאהוב שלוש פעמים ביום.

מדברים על בעיות העיר, כל אלה ששייכים ל"אוהביך" צריכים לזכור, שזה שהטיפול לא הולך טוב, זה אולי מפני שלא אוהבים את האנשים. יכול להיות שפה המצב מצריך לאהוב אותם יותר משלוש פעמים ביום. וכשיאהבו את האנשים לפחות שלוש פעמים ביום, אז "אם אבן הוא – נימוח, אם ברזל הוא – מתפוצץ", ואז ירושלים יכולה להיבנות.

רבי חנינא בן דוסא התנדב אבן אחת לבית המקדש. יכול להיות שאנחנו לא יכולים אפילו להתנדב אבן, אבל אנחנו יכולים להתנדב איזו חתיכת מלט, איזו חתיכה, איזה רסים קטן. כדי שיהיה "שישו איתה משוש" צריך להיות כמו אנשים שרוקדים יחד, כל אחד מחזיק את היד של השני, וביחד יוצרים איזשהו מעגל.

בואו, הבה, נעלה ונקים את ירושלים, נבנה את העיר שחוברה לה יחד. "שישו אתה משוש – כל המתאבלים עליה". להתאבל זה באמת להתגעגע. זה לא מילים. **אתה מתגעגע?**

"ציון מכלל יופי אלוקים הופיע". הקדוש ברוך הוא השתית את העולם כולו מאבן השתייה, בהר המוריה שבירושלים. בציון יש נקודה שבה כל העולם כולו נמצא, כל המציאות כולה, כל ההווה, נמצאת פה, בנקודה הזאת. ומן הנקודה הזאת, היא יוצאת ומתרחבת, יוצאת ומתפשטת, ויוצרת עולם שלם.

אז כאן מתחיל העולם, בנקודה הזאת. וירושלים היא עיר שיש בה מחלוקת, היא עיר שיש בה קטטה, תמיד הייתה בה, "צוה ה' ליעקב סביבו ציון". תמיד הייתה מהומה, מריבה, מחלוקת, קטטה ושנאה, ולא לחינם יש בקשה מיוחדת על שלום לירושלים, "שאלו שלום ירושלים", מפני שירושלים צריכה שלום כנגד העולם כולו.

זו החיצוניות של ירושלים. ירושלים, בחיצוניות, מפולגת לשתי ערים, שלוש ערים, עשר ערים. ככל שנכנסים יותר אל העומק של ירושלים, כך מגיעים אל הפנימיות, ששם יש את נקודת ציון, הנקודה שבה כל הדברים נמצאים באחדות אחת. זהו העניין של "ישליו אוהביך". ברגע שמישהו מגיע להיות מאוהביה באמת – זהו הפתח, המקום הזה הוא הפתח לשמים.

יש חור בתוך המציאות, חור מפולש מן הארץ לשמים, והחור הזה נמצא בתוך ירושלים. מכאן אנחנו מציצים אל העולמות כולם. העולמות כולם מגיעים לנקודה אחת. יש בה נקודת מפגש. הנקודה של ציון, היא "מכלל יופי". כל הכלל, הכלל, של מציאות העולם, הוא כל כולו יוצא מתוך הנקודה שיש בציון, בירושלים, באבן השתייה.

וכשמגיעים אל הנקודה הזו, אז באמת העיר הזו היא לא כעיר שחוברה לה יחד, היא אפילו לא עיר – היא לא מציאות מורכבת שעשויה מבתים וחצרות, אלא היא בעצם נקודה אחת, נקודת הלב של המציאות, שורש המציאות.

"ששם עלו שבטים שבטי י-ה". שבטים, בעצם ההגדרה שלהם, הם ריבוי ולא אחדות. אבל כששם עולים השבטים, איכשהו, ככל שהם מגיעים קרוב יותר, הם הופכים לאחד. **בבית המקדש יש שנים עשר שערים. בכל שער נכנס שבט אחד. אך ככל שמגיעים פנימה יותר, כל אחד מהשער שלו, אז יש מצב שבו אנחנו שוכחים מאיזה שער נכנסנו, ואנחנו נמצאים כולם במקום אחד.** זה נקרא "בתוכי ירושלים", בתוך הפנים של הפנים, וזוהי ירושלים של מעלה.

כל מה שאנחנו צריכים לעשות, זה את העניין הזה, שהעיר תיראה ממש אחדות אחת. נדמה לנו שהעיר הזו עשויה מחתיכות, עשויה משברים, מאנשים שונים. וזה חלק מהעניין של "ישליו אוהביך".

"על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים... תמיד לא יחשו, המזכירים את ה' אל דומי לכם". אוהבי ה' אל דומי לכם. אנחנו צריכים כל הזמן להתעורר – "באהבתה תשגה תמיד". ב"לכה דודי" רואים איך ירושלים, שבת, עם ישראל, גאולת ישראל וכל העולם, לכולם יש שם אחד. הפיוט עובר מאחד לשני, זה כל העניין של "לכה דודי", וכשהוא אומר "ונבנתה עיר על תלה", אז זו העיר ירושלים, עם החצרות, הבתים והאנשים, אבל לא רק העיר, אלא זה כל המציאות, העולם כולו מהפנים של הפנים של ירושלים.

אם להגיד משהו על ירושלים הגלויה, ירושלים של מטה... זו העיר שלי, העיר שאני משוגע אחריה ואוהב אותה, אבל

יש לי שאלה בעניין חיי חסידים - 054-4530951

הרב יהושע שפירא - ראש ישיבת רמתגן

נפש בלאג

מי אומר

שרק היהודים צודקים?

האמת היא שתורתנו בהחלט אינה סוברת שרק היהודים צודקים. אמרו חכמים "חכמה בגויים - תאמין", וכן "איזהו חכם הלומד מכל אדם" - לא רק מיהודי. רבותינו הראשונים הביאו הרבה מחכמת יוון, ולא רק חכמה אלא אפילו מוסריות.

אבל כל זה נכון רק בעניינים החיצוניים, אך בדבקות האלוהית ובאמונה עצמה - שם אנחנו "עם לבדד ישכון", ואין מקום להתחברות עם אומות העולם. הקדושה והשראת השכינה שייכות רק בישראל, וכמו שאנו מברכים "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו". בחירה זו היא הקשר העצמי בין הקדוש ברוך הוא לישראל, בה לא יכולים אומות העולם להיכנס אלא על ידי גיור או בקיום שבע מצוות בני נח, מתוך קישור לתורה שניתנה לנו בסיני.

איך אוכל להפסיק להיות אנוכי?

איננו יכולים לתקן את אנוכיותנו במלואה. ספר התניא, שנקרא "ספרן של בינונים", בא להסביר שגם אם אני מתאמץ ועובד את ה', האנוכיות והרצון להשביע את עצמי בתענוגות העולם הזה לא יתבטלו ולא יעזבו אותי. התפקיד שלנו אינו נמדר ביכולת לעקוף את הנטיות האנוכיות שאיתן נבראנו, מפני שלרוב האנשים אין זה אפשרי כלל, אלא עלינו להכיר בהן ולבחור בדבקות בעשיית רצונו יתברך שמו.

על ידי שאדם מתמסר לתורה ולמצוות, בין אם למקום תוך קישור לעשות רצון ה' יתברך, ובין אם לחברו על ידי דאגה ואכפתיות כנה לזולת - הוא בוחר בפעולות הנכונות ובמחשבות הנלוות אליהן, ולא נכנע לאותה משיכה אנוכית שמלווה את האדם. ותמיד צריך להיות ערניים, אמיצים ומסורים למצוות ה' כדי שהאנוכיות לא תסחף אורחנו למקומות שאינם טובים.

אני לא כהן ולא לוי. על מה לחשוב בברכת כהנים?

אנחנו חיים בדור בו הרצון להתברך מתגבר ביותר, ורבים רבים מבקשים ברכות וישועות מצדיקים, סנדקאים ואחרים. אמנם, ברכות של כל יהודי מביאות ברכה, כמו שנאמר אצל אברהם "והיה ברכה", ואנחנו בניו וממשיכים את ברכתו, אבל התורה מציינת מפורשות ברכה אחת שעולה על כולנה - ברכת הכהנים, עליה נאמר "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם".

בברכה זו הקהל עושה עצמו ככלי, לא רק לענייני הפרטיים, שהרי פשוט הוא שהכהנים אינם מברכים רק את פלוני או אלמוני, אלא את כלל ישראל. העומדים בבית הכנסת הם נציגיו של עם ישראל לקבל את הברכה שעליה העיד ה' "ואני אברכם". ומתוך שהם השליחים לכללות ישראל, גם באופן פרטי זוכים על ידי זה לברכה מרובה.

גם אתם יכולים להאיר את העולם באורה של עבודת ה' ותורת החסידות. הירשמו עכשיו וקבלו כל שבוע חבילה של עלוני "קרוב אליך" עד הבית! לחלוקה בישיבה, באולפנה, בסניף, בקמפוס או בישוב...
*ההפצה נכונה בהשתתפות בדמי המשלוח בלבד (אפשר מכספי מעשרות)

פנו אלינו עוד היום במסרון: 052-4061065 (אהרן) או במייל @info@qarov.org

רוצים להצטרף למשפחה?

קרוב אליך עלון שבועי לעבודת השם בדרך החסידות | ת.ד. 52589 רמת גן | קרוב אליך בפייסבוק | העלון טעון גניזה לתגובות, יצירת קשר והצטרפות לרשימת תפוצה: 054-4530951 | info@qarov.org | לפרסום: 052-4061065

שבועות במדרשת בינת

זואי לחגוג את חג מתן תורה במדרשה מתוך לימוד, שמחה, ודיבוק חברים, באווירה המיוחדת של מדרשת בינת. מספר המקומות מוגבל!
הרשמה מראש חובה דבורה 058-7204645

מדרשת בינת

מזמינה אותך להיפתח אל עולמך הרוחני כהכנה לחיים של ערך ומשמעות
זואי אשכול קוד אהרן רשם אהרן, מהשיטורים וההאווירה

מדרשת שילוב רמת השרון
תכנית שילוב לבנות שרות לאומי חדשו

אולו
תכנית יחודית לחודשי אלול תשרי

יגדין
תכנית שילוב לצד לימודים אקדמאים

לבנת
בית המדרש לחינוך והוראה בשיתוף מכללת אורות

גורה אשמה
תכנית שנתית מלאה

דבורה 058-7204645 | 02-9947366 | www.mbinat.co.il